

FRESH ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΛΟΓΟΥ ΧΑΡΗ

**Αφοσίωση και απολογισμός, γράφει η Τέσου Μπαίλα
[Καζούο Ισιγκούρο, Τα απομεινάρια μιας μέρας]**

Μετά τη βράβευσή του βιβλίου του «Τα απομεινάρια μιας μέρας» με το Βραβείο Booker το 1989 και το γύρισμά του σε ταινία το 1993, ο συγγραφέας Καζούο Ισιγκούρο τιμήθηκε φέτος με το Βραβείο Nobel λογοτεχνίας. Η απόφαση της Σουηδικής Ακαδημίας ανακοινώθηκε μάλιστα την ίδια μέρα που το βιβλίο ελανακυκλοφόρησε στην Ελλάδα από τις εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, σε μετάφραση της Αργυρώς Μαντόγλου.

Για τη σουηδική Ακαδημία ο Ισιγκούρο είναι ο συγγραφέας εκείνος, ο οποίος «σε μυθιστορήματα μεγάλης συναισθηματικής δύναμης, έχει αποκαλύψει την άβυσσο κάτω από την απατηλή μας αίσθηση της σύνδεσης με τον κόσμο».

Στα «απομεινάρια μιας μέρας» όλα αρχίζουν όταν ο Αμερικανός εργοδότης, για πολλά χρόνια, του μπάτλερ Στίβενς τον προτρέπει να βγει από το σπίτι, να αρχίσει μια περιήγηση στη χώρα με σκοπό να τη γνωρίσει και να δει τις ομορφιές της στο διάστημα κατά το οποίο ο ίδιος θα λείπει. Με δυσκολία θα το αποφασίσει ο ίδιος. Αλλά θα ξεκινήσει το ταξίδι του για να φτάσει στα προσωπικά όρια της αυτογνωσίας, της ματαιώσης και της προσωπικής διαφυγής στον κόσμο του παρελθόντος και επομένως των προηγούμενων επιλογών του.

Πολύ σύντομα θα καταλάβουμε ότι στην πραγματικότητα το ταξίδι που ξεκινάει ο μπάτλερ είναι ένα ταξίδι στις αναμνήσεις του. Αυτό θα του δώσει το έναυσμα για μια αξιολόγηση του παρελθόντος, μια αναπόληση της ζωής του, της σχέσης του με τον εργοδότη του και των πεποιθήσεων που είχε, καθώς όλα έχουν αλλάξει πια στη ζωή του και στη ζωή του σπιτιού στο οποίο υπηρετούσε.

Ο Ισιγκούρο επιλέγει να γράψει αυτό το βιβλίο σε πρώτο πρόσωπο. Ο μπάτλερ αφηγείται ο ίδιος, συχνά με ένα υποδόριο—φλεγματικό—χιούμορ όλα όσα θέλει να μας αποκαλύψει για την άβυσσο της δικής του ζωής, δίνοντας ταυτόχρονα ζωντάνια στο κείμενο. Ταυτόχρονα γίνεται ο καλύτερος τρόπος για να γνωρίσουμε σε βάθος την ιδιοσυγκρασία αυτού του ανθρώπου. Να γνωρίσουμε μύχιες σκέψεις του και να διεισδύσουμε στον ψυχισμό του. Να φτάσουμε ως το μεδούλι της απογοήτευσής του, όταν κατά τον απολογισμό του παρεισφρήσουν οι αμφιβολίες για όσα υπηρέτησε, για τον εργοδότη στον οποίο αφοσιώθηκε με αυταπάτηση, για τον έρωτα που δεν έζησε, για τη δική του ζωή που εγκατέλειψε.

“ Ένα σημαντικό, κλασικό βιβλίο. Δικαίως γράφτηκε πως πρόκειται για «ένα λεπτοδουλεμένο αριστούργημα σιωπηλής απόγνωσης» από τον Guardian, ενώ οι New York Times έγραψαν πως πρόκειται για «μια σαγηνευτική κωμωδία ηθών, που εξελίσσεται σχεδόν μαγικά σε μια βαθιά και σπαραξικάρδια ψυχογραφική, κοινωνική και πολιτισμική μελέτη».”

Η κρυμμένη βαθιά μέσα του έλξη προς τη δεσποινίδα Κέντον, η αφοσίωση ως πρότυπο ζωής, η διεργασία των προσωπικών επιλογών γίνονται η αφορμή για να κατανοήσουμε πώς ορίζεται ένας καλός μπάτλερ στην Αγγλία της εποχής και παράλληλα να δούμε πώς ζούσαν και πώς συναναστρέφονταν τον κόσμο άνθρωποι αφιερωμένοι στην αξιοπρεπή επιφάνεια, στη διατήρηση της καλογυαλισμένης βιτρίνας μιας οικογένειας ή ενός ανθρώπου, τον οποίο υπηρετούν συχνά δια βίου.

Για πολλούς αναγνώστες και σίγουρα για τους Έλληνες, στον πολιτισμό των οποίων δεν υπάρχει το επάγγελμα του μπάτλερ με τον τρόπο που υπάρχει στην Αγγλία, η άρνηση του έρωτα από τον μπάτλερ μοιάζει αδιανόητη. Όμως ο Ισιγκούρο σκιαγραφεί με μεγάλη δεξιοτεχνία την προσωπικότητα αυτού του ήρωα και μας αφήνει να εννοήσουμε την αθέατη πλευρά μιας προσωπικότητας, της οποίας το μέγιστο χρέος είναι η προάσπιση και διαφύλαξη του εργοδότη του και η εύρυθμη λειτουργία της δικής του ζωής και του σπιτιού του.

Η διακριτικότητα, η ευγένεια, η αξιοπρέπεια και κυρίως η αφοσίωση είναι αναμφίβολα οι μεγαλύτερες αρετές του μπάτλερ. Ό,τι μπορεί να τις διασαλεύσει εγκαταλείπεται και μάλιστα αυτοθέλητα. Ακόμα και ο έρωτας, ή μάλλον, κυρίως αυτός. Κατατνίγεται μέσα στην τυπολατρία, το καθήκον και το χρέος. Ακόμα και ο πόνος που προκαλεί η άρνηση ενός έρωτα, η νοσταλγία για τη ζωή που δεν πρόκειται να ζήσουν δυο άνθρωποι αποδυναμώνεται μπροστά στα «πρέπει» που έχουν ορίσει τα κοινωνικά πρότυπα του ρόλου του μπάτλερ.

Στα «Απομεινάρια μιας μέρας» ο Ισιγκούρο δεν στέκεται μόνο στη αγγλική κουλτούρα που γέννησε τον μπάτλερ. Καταγράφει και τα ιστορικά γεγονότα της εποχής. Συστήνει τον ρόλο των λόρδων και την απραξία του κοινοβουλίου στις σημαντικές αποφάσεις της χώρας. Την ανάγκη να επικρατήσει δικαιοσύνη στον κόσμο μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Τον φόβο για τις πρακτικές εκείνες, που ενδεχομένως θα γίνουν η αφορμή για να ξεσπάσει πολύ σύντομα ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Κρούει τον κώδωνα του κινδύνου σε μια κοινωνία που στέκεται στην επιφάνεια ενώ στο βάθος κατεργάζονται ραγδαίες οι εξελίξεις.

Τοποθετεί το μυθιστόρημά του στην Αγγλία του Μεσοπολέμου και την ατομικοποιεί, ασκώντας την κριτική του σε ένα ωραιοποιημένο παρελθόν που ήξερε, ωστόσο, να κρύβει καλά όλα όσα όριζαν την ανεπάρκεια των αξιών του και σηματοδοτούσαν τη φαινομενική τελειότητά του ή την κρυμμένη ανυπαρξία της. Και ταυτόχρονα φωτίζει έναν κόσμο που έσβησε, τον κόσμο των λόρδων και των μπάτλερ, στρέφοντας στην πραγματικότητα τους προβολείς του προς τη δυσκινισία, τη δυσπραγία της τυπικότητας, της –ανυπόκριτης πάντα άραγε;–ευγένειας, που κοιτάει ακόμα και τον επερχόμενο ναζισμό πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, χωρίς να μπορεί να διακρίνει τις επιπτώσεις που θα φέρει μαζί του.

Ο Ισιγκούρο όμως κάνει και κάτι ακόμα. Αποδομεί ένα συγκεκριμένο παρελθόν για να δείξει πόσο σημαντική είναι η ταύτιση των επόμενων γενεών με την Ιστορία, την παράδοση και την κουλτούρα μιας χώρας, έτσι ώστε να καταφέρουν να προχωρήσουν προς ένα μέλλον που διαγράφεται διαφορετικό από το σβησμένο πια χτες. Και αυτή είναι ουσία και η αξιακή ταυτότητα του βιβλίου αυτού, ενός βιβλίου που έκανε πασίγνωστο τον συγγραφέα του και μεταφράστηκε σε πάρα πολλές γλώσσες παγκοσμίως.

Ένα σημαντικό, κλασικό βιβλίο. Δικαίως γράφτηκε πως πρόκειται για «ένα λεπτοδουλεμένο αριστούργημα σιωπηλής απόγνωσης» από τον *Guardian*, ενώ οι *New York Times* έγραψαν πως πρόκειται για «μια σαγηνευτική κωμωδία ηθών, που εξελίσσεται σχεδόν μαγικά σε μια βαθιά και σπαραξικάρδια ψυχογραφική, κοινωνική και πολιτισμική μελέτη».

Tessy Baila – Editor in Chief

TESSY BAILA was born in Piraeus. She studied History of The Greek Culture and Translation of Literature. She is Editor in Chief of the online literary magazine Literature. Editor of the literary magazine Klepsydra. She also collaborates with online magazines Culturenow, Thinkfree, Vaxikon, Amagi, maintaining editorial columns and book reviews. She deals with photography, and ... Continue reading